

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 127. Ex dictis populares difficultates, quæ objici solent, in pulverem
rediguntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

peccatoris cap. 11. Negamus & nos, ad veram plenamque conversionem, ad eoque & absolutionem consuetudinariarum solum exigentes, ut pravorum habitus, quibus ad peccandum, iuxta SS. Patres, morali quâdam necessitate veluti compelluntur, eatenus destruxerint, ut jam non amplius necessitatem illam, seu quasi necessitatem inducant, nec jam amplius fortiores sint charitate, sed charitas illis prævaleat, & fortior sit, licet eorum aliqui adhuc superstities sint reliquæ; nec proinde habitus illi ex toto destructi sint, nisi in proposito forti & efficaci.

1270 Nec minus à veritate alienum est, à nobis negari absolutionem peccatori, si semel aut bis peccaverit. Imò toties (absque termino) ipsum absolvimus, quoties post peccatum, vel relapsus, quamlibet frequenter iteratum, ex toto se corde converteret offenderit.

Denique verum non est, consuetudinariarum conversionem longo tempore à nobis alligari, vel à nobis longum tempus determinari, ante quod ordinariè non possit converti, vel à nobis misericordiam Dei mensuram poni, vel tempora definiti. Finguntur ista omnia, larvæ sunt, sunt imposturæ. Si enim consuetudinariarum conversionem longo tempore non alligaverint antiqui Patres, nec vetus Ecclesia, licet ipsos ordinariè non absolverint, nisi post pœnitentiæ opera diu exercita; nec ideò mensuram posuerint divinæ misericordiam, nec tempora definiti: multò minus nos, qui consuetudinariarum absolutionem ad tempus absque comparatione brevius ordinariè differimus. Dicimus ergo cum D. Chryostomo ubi supra: *Temporis moram non requiro, sed anime correctionem. Hoc itaque fac demones, sintne compuncti, sintne in melius commutati, & res tota cœlestis erit; quod nisi ita sit, nihil profectò temporis diuturnitas emolumentum attulerit. Neque enim sapientie obligatum vulnus fuerit, querimus, sed ex obligatio illi quidquam profuerit. At si quidem ad exiguum tempus adhibita profuit, non iam amplius adhibeatur. Si autem nondum eam adhibuisse juvit, etiam post decem annos adhibeatur.*

Dicimus etiam cum Hennebello & aliis Doctoribus Lovaniensibus in declaratione n. 1343. relata, si quis lapsus sit in fornicationem, aut aliud crimen paris adhesionis, & gravitatis, difficilem & tardam passim esse ejusmodi peccatoris conversionem; adeoque imperandam, & Confessario probandam per opera. Et opera illa esse hæc, & hujusmodi: à locis, consortiis, aliisque peccandi occasionebus abstinere, reluctari adversus tentationes, orare, aliaque officia hominis Christiani sedulo obire, facere diligenter que sunt status & officii sui particularis, jejunare, si id patiantur vires corporis, & officii ratio, eleemosynas (si facultas adsit) erogare, cessare à peccato. Quæ satis laboriosa sunt peccatori alia agere assueti.

Tempus, quo opera ista ante absolutionem peragenda sunt, tum ut impetretur conversio, tum ut ea satis probetur Confessario, definiti non posse; sed debere passim esse notabile, si compararetur ad tempus, quo peragi solet preparatio illa ordinaria, quæ à plerisque hodie adhibetur.

Expendenda verò esse hæc: gravitatem nimirum, & absolutionem peccatorum; modum quo peccata commissa sunt; an ex ignorantia, an ex infirmitate, an ex malitia; durationem, quæ in peccatis hæsit peccator; fervorem, quo pœnitentiam agit, tentationibus & peccato resistit, occasiones fugit, orat, &c.

Hactenus sapientissimi illi Magistri coram Apostolica Sede: quæ nihil hactenus in illa declaratione reprehendit.

CAPUT CXXVI.

Observatio præambula ad solutionem argumentorum.
Tom. III.

torum, quæ ab Adversariis objiciuntur, ex qua argumentorum illorum imbecillitas generaliter ostenditur.

Argumentorum illorum imbecillitas inde perspicua est, quòd dum per ea Adversarii sententiam & praxim nostram (de absolutione magnis peccatoribus, maxime consuetudinariis & recidivis ordinariè mox non concedenda) incusare prætendunt velut nimis rigorosam, imprudentem, & humanæ fragilitatis rationem non habentem, eo ipso veteris Ecclesiæ praxim de nimio arguant rigore, deque imprudentia & indiscretionem, & quidem à fortiori: siquis enim rigor sit in praxi nostra, centesima, imò plusquam centesima ex parte minor est rigore veteris illius praxis. Cùm ergo veterem illam praxim de nimio rigore, imprudentia, & indiscretionem, absque ingenti temeritate, imò absque errore arguere nullus possit, qui Ecclesiam, ut oportet, veneratur (cujus auctoritate praxim illa vim & robur habuit) de nimio etiam rigore, imprudentia, & indiscretionem nullus absque ingenti temeritate sententiam & praxim nostram potest arguere. Uti nec de ullo alio inconvenientem: quia nulla inconvenientia magis, imò longè minus sequi nata sunt ex praxi nostra, quam ex illa praxi Ecclesiæ antiqua, longè majores ac diuturniores rigores exigente, & injungente.

Contra praxim proinde nostram non magis militant divinæ scripturæ testimonia, vel citæ absolutionis exempla, quæ Adversarii proferunt, quam contra veterem illam praxim. Et idem est de nonnullis Chryostomi, seu aliorum Patrum sententiis, quas similiter objiciunt. Ad illa tamen, tam Scripturæ, quam Patrum testimonia, specialiter respondimus cap. 37. 38. & 41.

Nec eadem praxi nostræ magis obstant populares difficultates objici solitæ, quam eadem praxi antiquæ, prout ostensum inus.

CAPUT CXXVII.

Ex dictis populares difficultates, quæ objici solent, in pulverem rediguntur.

Objicies 1°. fieri potest quòd magnus peccator, etiam consuetudinarius, vel recidivus hic & nunc verum ac sufficientem habeat de peccatis suis dolorem. Eam autem habenti nec neganda, nec differenda est absolutio.

Concessa majore, concedo etiam minorem, modò dolorem illum Confessario sufficienter probet: secus, si eum ipsi sufficienter non probet, de eoque Confessarius rationabile habeat dubium, prout habet in casu de quo agimus, & prout olim habuit de talibus Ecclesiæ.

Objicies 2°. in dubio, utrùm quis sit vel non sit sufficienter contritus, Confessarius debet cum ut sufficienter contritum habere; prout in dubio, an quis sit vel non sit bonus, debet cum ut bonum habere, meliorem in partem interpretando quòd dubium est, quando manifesta non apparent indicia malitiæ ipsius, prout docet S. Thomas 2. 2. q. 60. a. 4.

Respondeo Angelicam doctrinam istam non procedere in foro judiciali, sive sacramentali, sive extrasacramentali; in quo probanda est probitas, & contritio proximi, ut judicetur probus, vel contritus, & in quo Judex sacramentalis consulere debet honori Sacramenti, & salutem proximi, ideòque non potest absolutionis proferre sententiam, nisi in favorem illius, qui argumentis sufficientibus probatur esse dignus, ut constat ex praxi veteris Ecclesiæ. Et ne in privato quidem extrajudiciali judicio Angelica doctrina illa procedit, dum agitur de adhibendo nostris, vel alienis ma-

lis remedio. Cum enim debemus aliquibus malis addibere remedium, sive nostris, sive alienis, expedit, ad hoc ut securus remedium apponatur, quod supponatur id quod est deterius, ait S. Doctor ibidem ad 3. In sacramentali vero iudicio maxime agitur de adhibendo malis alienis remedio: quod revera non adhiberetur, si confitens supponeretur contritus, & ut talis absolveretur, dum revera foret inutilis, sed & noxia.

1275 **Objicies 3°.** Confessio peccatoris, non coacta, sed voluntaria, cum sit opus ex se bonum, & divinitus inspiratum, fundat rationabilem presumptionem, quod inspirata non fuerit absque dispositionibus requisitis.

Respondeo 1°. non omnes qui confitentur, id facere ex motu divinae inspirationis; imò pleuroque ad Confessionem sponte venire ex consuetudine, ne videantur impii, vel aliis diffformes, prout Eminentissimus Cardinalis Denhoffius observat. 2°. certum esse non omnes sponte venientes, venire debita cum dispositione. Alias omnes absolvi possent: cujus oppositum tradit Rituale Romanum, & omnes Patres. 3°. multos ad Confessionem sponte venire, qui non habent nisi semipleam se emendandi voluntatem, quā partim voluit, partim noluit. Non omnes proinde, quibus inspirata esse emendandi voluntas, plenam de emendando se voluntatem habere, sive integram & fortem; sed plerumque qualem habuit Augustinus, antequam plene converteretur. Ad absolutionem vero talis voluntas non sufficit, sed fortis & plena requiritur, quam Os aureum exquisitam vocat Prolog. in Joannem: *Videsne* (inquit) *sola nobis opus esse voluntate? voluntate* (inquam) *non qualibet & vulgata, sed exquisita.*

1276 **Objicies 4°.** necesse non est quod Confessarius iudicet emendationem de facto securam, sed satis est quod iudicet peccatorem habere hinc & nunc se emendandi voluntatem, licet postea mutandam, ideoque mansuram absque effectu.

Respondeo necesse esse quod Confessarius prudenter iudicet peccatorem habere hinc & nunc voluntatem plenam, exertam atque efficacem se emendandi. Sed ordinariè non posse prudenter id iudicare de peccatoribus, de quibus agimus, prout veteris Ecclesiae praxis, ceteraque argumenta superiora demonstrant.

1277 **Objicies 5°.** Confessarius cavere debet quidquid penitentis pacem turbare, vel ipsum a Confessione retrahere, vel in desperationem inducere potest.

Respondeo, quod cavere debeat, ne id contingat culpa & imprudentia sua; vel etiam culpa penitentis, dum eam impedire potest, salvo debito officii sui. Secus, si hoc impedire non possit, nisi agendo contra officium boni Confessarii. Alias absolutionem ne quidem differre posset habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturae vel Ecclesiae, cui emendationis spes nulla appareat, dummodò ore proferat se dolere, & proponere emendationem. Quod Innocentius XI. damnavit proposit. 60. In tali proinde casu Confessarius imitator esse debet veteris Ecclesiae, imò & Christi, qui ab officio suo non desinit, obsecransum Phariseorum; sed dixit: *Simile illos, vaci sunt.* Debet & imitator esse Apostoli, qui 2. Cor. 7. dixit: *Esse contristavi vos, non me penitet.* Imitator & boni Medici, qui facere non desinit ea quae officii sui sunt, licet videat infirmum, velut phreneticum, in Medicum insanire. Imitator denique Chryostomi, qui homil. 62. in cap. 18. Math. *Nou parum* (inquit) *metuo, ne aut his qui ad nequitiam promiores sunt... majorem licentiam praebeam, aut temperantiores... in despera-*

tionem inducam, ut, velut discipuli, dicant: quis potest salvari? & Faciamus tamen, ut qui attentè audiunt, humiliores ac tiores constituantur. Nam qui morbo laborantes incurabiles non dolent, etiam sine hac oratione, à desidia & ignavia sua non recedent. Quod si hinc majores causas contemendi arripuerint, non nisi majores causas, sed amentia sua culpa erit tribuenda.

Meminerint ergo qui similia objiciunt, 1°. quod si, dum Confessarius officium boni Confessarii exequitur, aliquid mali peccatoribus accidat, ut mors in peccato, desperatio, &c. id Confessario non esse imputandum, sed malicia & amentia ipsorum. 2°. felicem esse perturbationem, quae ad meliora compellit, & salubriter ad modicum perturbari facit peccato rem, ut ad se rediens, conscientia suae rememoribus compellatur ad meliorem vitam; ne alioqui aeternaliter conturbetur, cum iis de quibus scriptum est Sap. 5. 2. *turbabuntur timore horribili.* 3°. veram non esse conscientiae pacem, nisi cum Deo sit, per veram plenamque à peccatis conversionem. Pacem autem cum Deo frustra peccator expectat, nisi peccatum detrat. Si enim in peccato perseverans pacem esse putet, dum ipsum Sacerdos praematurè absolvet, non est illa pax vera, sed, ut Cyprianus ait in 1. lapsi, *falsa & irrita pax, periculosa danibus, & nihil accipientibus profutura.* Quippe non est pax impii, dicit Dominus Isa. 48. 22.

Ceterum illo in negotio Confessarius aded diffidens & suaviter agere debet, ut simul reverentia Sacramenti contulatur, & contententis saluti Ideoque maxime & suavissima cum charitate ipsum alloquendo, officii sui rationem reddere debet, quod nihil tam in votis habeat, quam ipsum Christo & Caelo lucrifacere, proficiamque ipsi absolutionem dare, quam, ob ipsius indispotionem, vel non satis exploratam dispositionem, modò dare non potest, ne se cum ipso in aeternum perdat; daturus tamen quam libentissimè, dum melius disposito proficiam dare poterit.

Quod si peccator equidem non acquiescat, sed Confessarium indifferentionis, vel nihil rigoris incuset: omnia Christi amore Confessarius patienter sustineat. Non idem tamen absolvat (suppone quāto minus est dignus, quāto magis indignatur animae suae Medico & iudici, officio suo rite fungenti); sed cum mansuetudine magna prosequatur, se nec zelo indifferetio, nec rigore nimio ad hoc moveri, sed veritate & charitate. Idque ad verum esse, ut, si secus faceret, penitens ipse extremo in iudicio adversus Confessarium exurgeret, quod pro officio suo, saluteque ipsius, fortius non stetit. Ipsi quoque in memoriam revocet ea quae ipsi carnalis Medicus faceret, si corpore infirmus esset. Quomodo utique corporales Medici suis infirmis somnia quae eis delectabilia esse videbantur, abscondunt (verba sunt Augustini tom. 67. de temp. vel potius Cypriani in Append. scrm. Aug. scrm. 249.) *Et quod dulce est ad integrum interdicit. Aliquoties etiam frigidam accipere non permittunt. Invidiam & amarissimas potiones bibere cogunt, & asperissimis ferramentis eorum vulnera saepe quenter incidunt. Hoc ergo quod pro sanitate corporum carnales Medici faciunt, pro animarum salute spirituales Medici exercere contendunt. Hec ergo cogitate, fratres charissimi, & san pro mea, quam pro vestra salute rationem me reddiditum esse ante tribunal aeterni iudicis, non ignoratis, eligo ista quidem, sed salubria vobis medicamenta ingerere, ut vobiscum postea in Angelorum consortio perpetuè merear incolumitate gaudere.*

Quā mansuetudine si necdum victus peccator in ira dicat: *Si me absolvere volis, ad alium ibo.* Confessarius ipsi cum Cypriano suaviter reponat: *Amice & asceris ei, qui abs te avertere iram Dei misit,*

Ei minaris, qui pro te misericordiam Dei deprecatur; qui vultus tuum sentit, quod ipse non sentit; qui pro te lacrymas fundit, quas forsitan ipse non fundit. Per me quidem licet, Confessarium adeas meliorem. Hoc tantum vide, ne si queras adulatorem, vel pramatorum desiderio tuo annuentem, iusto Dei iudicio invenias deceptorum. Malo tantè ut farcinam hanc alius portet quam ego. Sed erede mihi, tuæ salutis amantissimo, sine meliori dispositione absolvere te nullus potest. Fac igitur hæc & illa opera bona, ut à Deo plenioris impetres contritionis gratiam, proficua tunc & salutari absolutione donandus. Quam si ab alio sine meliori dispositione accipias, scito, quod grandis te sacrilegii, & æternæ damnationis periculo expones.

1582 Satis ergo videt cordatus Lector, nullum inconvenientem, nullum malum, ex praxi tam rationabili, tamque suavi, natum esse sequi; sed si quod sequeretur, v. g. peccatorum desperatio, non ut in pluribus, sed in paucioribus, addeque non per se, sed per accidens sequeretur, non ex Confessarii culpa, sed ex peccatorum malitia, vel propriæ salutis incuria, cuius causa non esset Confessarius. Unde nec talis accidentis rationem ullam habuerant SS. Patres, nec Ecclesia, per duodecim sæcula; nec Rituale Romanum, variis casibus negari vel differri volens absolutionem; nec Innocentius XI. eam concedi non permit- tens, pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, vel Ecclesiæ, &c. Ob vanum itaque ejusmodi prætextum caveat Confessarius facere contra officii sui debitum, indignis absolutionem impendendo: hoc enim faciendo, ipsi causa foret æternæ damnationis, æternæque proinde desperationis.

1583 Vanum dico prætextum: quia ordinariè vana est formido illiusmodi mali; utpote ordinariè nec probabilis, nec fundata. Neque enim probabile, necque fundatum est, quod huic pœnitenti tuo id accidet, quod vix in simili casu accidit uni ex mille (probabile quaque est quod frequenter, non quod rarissime accidit) vix autem uni ex mille ejusmodi pœnitentibus accidit, quod propter dilatam sibi (magna cum charitate, ut supra) absolutionem deiperet, prout experientia demonstrat. Certum verò est, quod malorum probabiliter non futurorum formido minus movere debeat Confessarium ad absolutionem talibus peccatoribus mox dandam, quam formido ingentium malorum, ex dictis cap. 119. probabilissime orturorum, juncta cum spe ingentium bonorum, ex dilata absolutionis communiter provenientium, ipsum movere debeat ad absolutionem ipsis differendam. Idque propter tria, quæ simul juncta rem prorsus evincunt. Primum, quia formido malorum illorum ex absolutionis dilatare utpote formidum vana esse probatur ex dictis. Secundò, formido ingentium malorum ex mox data ipsis absolutione communiter provenientium e contra fundatissima est, probabilissimaque, à communiter accidentibus. Tertio, quia spes ingentium bonorum ex dilata talibus hominibus absolutione communissime provenientium similiter fundatissima est, probabilissimaque, à communissima experientia cap. 121. comprobata. Atqui certissimum est, Confessario, secundum regulas prudentiæ, majorem habendam rationem ipsi & formidinis fundatissimæ, probabilissimæque, quam formidinis vanae.

1584 Objicies 6°. si qua foret ratio absolutionis dictis peccatoribus differendæ, maximè ut sufficientia contritionis ipsorum Confessario probaretur, gratiaque plenæ conversionis per opera pietatis ac pœnitentiæ interim à Deo impetraretur. At ratio ista nulla est: quia opera pietatis ac pœnitentiæ, in statu peccati mortalis facta, mortua sunt; nec

potest arbor mala fructus bonos facere, quibus Dei gratiam impetret.

Nego minorem. Tameñ enim opera pietatis ac pœnitentiæ, in statu peccati mortalis facta, proficua non sint retinentibus affectum ad mortale peccatum, nec ab eo se liberare incipientibus; proficua tamen sunt, non omnino mortua, his qui ex spiritu compunctionis in novitate vitæ ambulare volunt, & incipiunt, prout ex Scriptura & Patribus ostendit Bellarminus l. 3. de bonis operibus in partic. c. 3. a. doctetque nominatim Augustinus tr. 44. in Joan. & l. 2. contra epist. Parmen. c. 8. Quodque peccator incipiat vivificari, dum ei contritentiæ, & novæ vitæ propositum & inchoatio per Dei gratiam inspiratur, Ecclesia docet: quippe quæ per Constitutiones Pii V. Gregorii XIII. & Urbani VIII. contrariam propositionem merito- simè condemnavit.

1287 Objicies 7°. saltem opera hominis per absolutionem justificati magis impetratoria sunt, quam nondum justificati. Igitur dicti peccatores mox absolventi sunt, ut per opera pietatis, in statu gratiæ facta, majorem impetrent gratiam contra lapsum.

Verum-enimverò tutum non est in rebus tanti momenti, quæ à divina pendent voluntate, erraticam rationem purè humanam sequi & auscultare. Imò unice tutum divinis eam affectibus submittere, nobis innotescens per Scripturam, Traditionem, & praxim Ecclesiæ per duodecim sæcula; ex quibus habemus melius esse quod dicti peccatores per humilis, laboriosæque pœnitentiæ opera preparatoria se disponant ad obtinendum firmæ & stabili conversionis donum. Tameñ enim generaliter loquendo, actiones hominis justificati magis meritorie sint, ac Deo gratæ, quam hominis non justificati; consequens non est quod convenientiores sint ad obtinendum illud donum, quod Deus concedit quibus, quando, & quomodo vult. Non vult autem ordinariè illud concedere, nisi exercentibus se in illis pœnitentiæ operibus, sicut firmæ humilitatis donum v. g. ordinariè conferre non vult nisi exercentibus se in humilitationibus. Et sic de aliis virtutibus. Antequam ergo Deus magno peccatori, præsertim consuetudinario & recidivo, firmæ & stabili conversionis gratiam concedat, vult ut ad eam se disponat, per gratiam faciendo quod in se est, quodque Deus ab ipso exigit ad eam obtinendam, scilicet ut ad eam se disponat per opera proportionata, quæ sunt humilis & laboriosa pœnitentiæ opera non momentanea, sed duratura, quibus homo 1°. coram divina Majestate se multum humiliat & confundit, quod eam pro nihilo offenderit. 2°. magnum de offensis in Deum commissis horrorem & odium concepit, & magnam contra seipsum indignationem. 3°. non levem de seipso vindictam sumit, seipsum puniendo. 4°. pro offensarum remissione per gemitus, lachrymas (saltem cordis) & orationes divinam misericordiam diu implorantem deprecatur. Ista sunt opera, ista dispositiones, quibus homo voluntatem suam paulatim firmat ad declinandum à malo, & faciendum bonum; quibus proinde, secundum Dei voluntatem, facit quod in se est ad obtinendum firmæ & stabili conversionis donum; sine quibus denique illud concedere non solet. Alia sunt gratiæ, alia dona, quæ conceduntur iustis, & ab ipsis præ aliis impetrantur, videlicet pax & gaudium in Spiritu sancto, quibus conscientia remorsus sedantur, fiducia habetur in die iudicii, & alia ejusmodi, quibus homo minus movetur ad concipiendum ingens odium horroremque peccati, quam tui coram Deo humilitationibus, gemitibus, lachrymis, pœnitentiæ laboribus, &c. quibus proinde convenientius disponitur ad obti-

nendam voluntatem firmatam contra relapsum.
1285 Objicies 8°. melius est consuetudinarios & recidivos citò absolvere, quàm differre, ut fragilitas ipsorum, per Sacramenti gratiam, adversus recidivam roboretur. Cum gratia hujus Sacramenti ab ea præservet.

Nego antecedens, cum Ecclesia & Traditione, quæ melius judicat absolutionem ipsis differre: quia ordinariè non judicat ipsos dispositos ad recipiendam gratiam Sacramenti, per quam fragilitas ipsorum, à recidiva præservetur. Nec reverà gratiam illam ordinariè recipiunt, qui citò absolvuntur, prout à posteriori constat ex eo quòd ordinariè æquè citò & faciliè post absolutionem relabantur, ac antè.

1287 Objicies 9°. praxis hodierna differendi absolutionem, usquedum peccator, per opera pœnitentiæ emendatus, vitam inceperit meliorem, nec conformis est Ecclesiæ praxi antiquæ, nec modernæ. Secundùm canones quippe antiquos publicis dumtaxat peccatoribus, vel publicè pœnitentibus absolutio differrebat. Ecclesia verò moderna Confessione absolutionem conjungit.

Respondeo negando antecedens pro utraque parte. Quia licet per omnia conformis non sit praxi Ecclesiæ sex priorum sæculorum, quæ publicam pœnitentiam statuebat, etiam pro criminibus occultis, & longè rigidiorem, diuturnioremque quàm modò: hodie tamen duo essentialia illius praxeos observamus, probationem utique per opera pœnitentiæ, antequam magnos peccatores absolvamus, atque ab Eucharistia separationem. Et in eo conformis est praxi Ecclesiæ à sæculo septimo ad duodecimum, quòd pro criminibus occultis non nisi occultam imponamus pœnitentiam, tamen etiam brevior, minisque rigida. Tamen verò praxim antiquam necesse non sit per omnia sequi, non est in totum negligenda, sed saltem in essentialibus, quæ divini juris sunt, sequenda, ut sæpè dixi.

1288 Praxi quoque nostra conformis est praxi hodiernæ Ecclesiæ Græcæ, quæ à quarto sæculo usque in præsens magnis peccatoribus canonicam etiam plurium annorum imponit pœnitentiam; licet à tempore Patriarchatus Nectarii amplius non publicam. Eamque impleri vult antequam ipsis Eucharistia usas permittatur. Est denique conformis praxi Latinæ Ecclesiæ præsentis, in omnibus casibus, in quibus majores Prælati illius differri volunt peccatoribus, vel indispositis, absolutionem. Et idèd eam ut talem approbant meliores etiam è Societate Theologi, Bellarminus, Emericus de Bonis, Segnerus, Cardinalis de Lugo, &c. tunc etiam cum peccator creditur esse conversus, & Confessarius dilationem absolutionis expedire judicat ad procurandam ipsi conversionis stabilitatem, ipsumque à relapsu præservandum.

1289 Objicies 10°. dilatio absolutionis peccatorem exponit periculo damnationis. Si enim absque absolutione subitò interim moriatur, in statu peccati mortalis, absque remedio illius morietur. Et consequenter damnabitur.

Negatur antecedens. Neque enim Ecclesia, quæ tot sæculis magnis peccatoribus absolutionem distulit, ipsos propter periculo damnationis exposuit. Mirumque profectò, quantum hallucinantur Adversarii, qui præpropetâ nihil profuturæ, imò potius obfuturæ absolutionis facilitate, exillimant talem se peccatorum salutem in tuto collocare. Imò in magno valde eam ipsi ponunt discrimine. Si enim contingat ipsos cum tali absolutione, probabilis invalida, mori, ob commissam sacrilegium, in majori erunt damnatione. Et quamvis tam citò non moriantur, peccatores equidem valde probabiliter indispositos absolven-

do, valde probabili periculo damnationis ipsos exponunt. Quia peccatores sic absoluti, securos se putant, nec de procuranda sibi meliori dispositione solliciti sunt. Idèdque in statu peccati vivunt & moriuntur. Et illud periculum magis cavere debet Confessarius, utpote majus, & morale, non physicum dumtaxat. E duobus verò periculis, minus est eligendum, & physicum potius quàm morale dumtaxat. Quòd enim magnus peccator, maxime consuetudinarius, indispositus absolvatur, si mox absolvatur, valde frequens est, ut superiora demonstrant argumenta. Rarum verò & infrequens est, in tanta Sacerdotum copia, quòd ad tempus dilatus, sine absolutione subitò moriatur. Et idèd periculum istud morale non est, sicut illud, sed physicum dumtaxat. Videri potest Eminentissimus Cardinalis Denhoff ad object. 7. ubi observat, metum illum damnationis ob dilationem absolutionis, mali demonis esse artificium. Tamen enim timor damnationis utiliter se ingerat, ubi peccandi sese offert occasio, vel pœnitentiæ differtur; noxius est, dum impeditur peccator tempus necessarium accipiat, cœdenteque se disponat ad obtinendam veram plenamque conversionem, per quam idoneus sit ad fructuosam absolutionem. Flagitiosus homo totum anni spatium, & fortassis ultra, in criminibus hæret, nec ullo damnationis terrore concutitur. At ubi mox aliquanto tempore se per opera pœnitentiæ disponere debere, ut fructuosè absolvatur, tunc demùm timore subitanea mortis & damnationis concutitur. Quis non intelligat hoc profecti ab humana salutis hoste, qui sicut pudorem, quem in perpetrando crimine abstulit, confitendo restituit, ut à confitendo deterrat; sic mortis & damnationis timorem, quem peccando, & in peccatis manendo abstulit, confitendo reddit, quando prudens Confessarius judicat mox non absolvendum, ne sine pœnitentiâ necessaria absolutus, sine pœnitentiâ vivat, & moriatur.

Monetur ergo peccator de isto demonis artificio, jubeturque in Deo habere fiduciam, quia vitam non eripuit peccanti, nec auferet pœnitenti, se ad dignam absolutionem per opera pœnitentiæ disponendi. Et ut tunc vitam tolleret, dummodò imperfectam saltem contritionem haberet, moreretur in statu salutis, summo Sacerdote J. C. supplente invisibiliter visibile Sacerdotis visibilis ministerium, cujus non defuisset sincerum in pœnitente votum. Iste namque est Ecclesiæ sensus, pluribus in Conciliis declaratus, nimirum in Concilio Vasensi c. 2. ubi statuitur, eorum qui pœnitentiâ acceptâ, in bono vite cursu, satisfactoriâ compunctione viventes, sine Communionem (sic olim vocabatur absolutio) inopinatio nonnunquam transiit, in agris, aut in itineribus præveniuntur, absolutionem recipiendam, & eorum funera, ac deinceps memoriam, Ecclesiastico affectu prosequendam. Quia nefas est eorum commemorationes excludi à salutaribus sacris, qui ad eadem sacra fidelis affectu contendentes, dum se divinis reos statuerunt, & indignos salutaribus mysteriis judicant, ac dum puriores restitus desiderant, absque Sacramentorum Viaticis intercipiuntur. Similiter in Concilio Carthaginensi IV. c. 79. Pœnitentes, qui attentè leges exquirunt, si casu in itinere, vel in mari morati fuerint, ubi eis subveniri non possit, memoria eorum & orationibus & oblationibus commendantur. Et in Concilio Arelatensi II. c. 8. De his, qui in pœnitentiâ positi, vitâ exceperunt, placuit nullam vicium Communionem debere dimittere, sed pro eo quòd honoravit pœnitentiâ, oblatio illius recipiatur. Ita quoque habetur in Concilio Aurelianensi I & Tolerano XI. Ita denique crediderunt SS. Patres, Ambrosius de obitu Valentiniiani, Bernardus de hum. condit. cognit. Augustinus l. 4. contra Do-

nat. c. 24. & 25. ubi id sic ostendit: *Sicut in illo Latrone quod ex Baptismi Sacramento desuit, complevit Omnipotentis benignitas, quia non superbiam vel contemptum, sed necessitate desuerat; sic in infantibus, qui baptizati moriuntur, eadem gratia Omnipotentis implere credenda est. . . Quibus rebus ostenditur, aliud esse Sacramentum Baptismi, aliud conversionem cordis, sed salutem hominis ex utroque compleri; nec si unum horum desuerit, ideo punire debemus consequens esse ut & alterum desit, quia illud sine isto potest esse in infante; & hoc sine illo potest esse in Latrone, complevit Deo sive in illo, sive in isto, quod non ex voluntate desuisset.*

1191 Objicies 11. Confessarius debet esse benignus ac misericors, nec avarus dispensator, absolutionis, cujus Pater familias celestis largus est.

Respondeo, debere esse benignum, ac misericordem, non peccatores blandimentis adulantibus decipiendo, eorumque peccata fovendo (ut fit secundum praxim Adversariorum, quam idem SS. Patres vocant *misericiordiam falsam, veram crudelitatem*) sed peccatores sanando, ipsos à peccatis revocando, & salutem ipsorum promovendo; quod fit secundum praxim nostram, quam idem *veram benignitatem misericordiamque* Chryllostomus vocat.

Neque secundum praxim istam Confessarius avarus est, sed fidelis & prudens absolutionis dispensator, divinæque misericordiam ac celestis Patris-familias imitator, dum non absolvit, nisi quem prudenter credit à Deo absolutum, vel per ministerium suum hinc & nunc absolvendum juxta illud Gregorii Magni: *Illos debemus per pastoralem auctoritatem solvere, quos Auctorem nostrum cognovimus per suscitantem gratiam vivificare.* Aliter facere, est absolutionem & pretiosum Christi sanguinem prodigere, ac utrumque infideliter imprudenterque dispensare.

1192 Objicies 12. tribunal pœnitentiæ, tribunal est misericordiam. Nullus igitur à tribunali illo discedere debet, absque effectu istius misericordiam.

Respondeo 1. tribunal pœnitentiæ esse tribunal misericordiam, simul & justitiæ; misericordiam erga dispositos ad effectum misericordiam. Erga indispósitos, justitiæ. Neque enim tribunal est solvendi dumtaxat, sed & ligandi, uti constat ex Matth. 18. *quæcumque alligaveritis, &c.* Et Joan. 20. *quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.*

Respondeo 2. misericordiam erga indispósitos ad absolutionem exerceri, quando ligandi potestas erga ipsos exercetur: *Nam & tu, si videris equum, qui in præcipitiæ fertur, frænula injicis; acriterque imbibes, ac sæpe flagellas* (ait Chryllostomus sæpe relatus) *atque cruciatus hoc est; verum hujusmodi cruciatus salutem ei affert. Eandem igitur erga eos qui peccant rationem tenet. Vinculis enim qui facinus improbum admisit coercet. . . . solum & liberum eum ne linquas. . . . Si vincula ipse insecero, Deus jam non vincet. Sin autem in vinculis eum non tenuero, ejusmodi eum vincula manent, quæ frangi nullo modo queant. . . . Proinde non est quod hanc rem, crudelitatis ac severitatis esse arbitraris, sed summe clementiæ, & benignitatis, præstantissimæque mendi rationis, nec vulgaris erga peccatoris salutem curæ. Memoranda ista Chryllostomi verba sæpe repetere non piget, ad oblitendum eos clamare non cessantium adversus praxim nostram, velut rigorem excessivum præ se ferentem.*

1193 Objicies 13. nisi poenitens mox absolvatur, communicare non poterit. Si autem non communicet, illi qui hoc animadvertent, postquam confessus fuit, scandalizabuntur. Suspiciantur enim commissum ab ipso grave peccatum, à quo non fuerit absolutus. Et sic ipsius confessio quodammodo revelabitur.

Respondeo 1. argumenta ista omnia nimium probare, nemini utique confitenti ullo casu absolutionem negandam vel differendam, ne confessio ipsius reveletur. Hoc autem est istius revelationis arguere praxim totius Ecclesiæ veteris per duodecim sæcula; sicut & praxim Ecclesiæ modernæ, quæ in Rituali Romano variis casibus negari vel differri vult absolutionem.

Respondeo 2. siquod inde scandalum oritur, non est datum, sed acceptum. Non enim violatur secretum confessionis, etiam virtualiter, per solam dilationem absolutionis; utpotam secretam, quàm est confessio ipsa. Neque per omissionem communionis, post confessionem; utpote quæ celari potest à poenitente; & ut innotescat, sciri non potest causa, propter quam omittitur. Cùm varia esse possit, v.g. timor reverentialis, corporis indispositio, solutio jejunii naturalis, præceptum Confessarii, meliorem in poenitente præparationem desiderantis, etiam ipsi dederit absolutionem, quæ etiam differri potest poenitenti ad eam disposito, prout ex communi sententia Theologorum docet Cardinalis de Lugo num. 1260, & 1261. laudatus. Siqua proinde oritur suspicio criminis à poenitente commissi, propter quod ipsi negata fuerit absolutio & communicatio, suspicio ista temeraria erit. Per consequens omisio illa propriè causa non est scandali, sed ad summum admirationis causam, ob quam nec Confessarius desistere debet à debito officii sui, nec poenitens vim inferre Corpori Christi, ut Cyprianus loquitur. Imò peccator debet potius eligere, ut absolutionem reddatur susceptus, quam communicatio manducet indignus, uti censet Summus idemque doctissimus Pontifex Innocentius III. l. 4. de Mysterio Missæ c. 13. Et ratio esse potest, quia sibi, non Confessario, peccator suspicionem illam, seu talem qualem infamiam imputare debet (si nolit eam in solam hominum temeritatem rejicere) quia culpa ipsius est, quod ad Pœnitentiæ Sacramentum indispositus, vel non satis exploratè dispositus accesserit. Dum tamen confitens suspicionem illam allegat, benignè monendus est, quod magis timere debeat iudicium Dei, quàm temerariam suspicionem hominum. Magis jacturam animæ, quàm famæ. Magis sollicitus esse de tanti Sacramenti honore, deque æterna sua salute, quàm de vana hominum opinione.

1294 Objicies 14. Sacramentum Pœnitentiæ infirmiturum est, ut per Sacerdotum sententiam, non semel, sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum poenitentem conjugurint, possent liberari. Tridentinum sess. 14. c. 2. Sufficit ergo ad ipsum conjugere, & ad pedes Sacerdotis de peccatis poenitere, emendationemque proponere, ad obtinendam sententiam liberationis, seu absolutionis.

Conceditur totum, modò poenitentia illa, emendationisque propositum sit ex toto corde, plenèque (non semiplenè dumtaxat, & semisatisfacta) voluntate, signis sufficientibus Confessario probata. Quod ordinariè non verificatur in iis, de quibus agimus, prout ipsi satis ostendunt, ex hoc quod immundis animalibus similes, è lavacro ad volutabrum luti, è volutabro ad lavacrum citò & facillè redeuntes, factò ostendant se plenè non velite mundari; sed sordidi fordescere adhuc.

1295 Objicies 15. Ezech. 33. 12. scriptum est: *Impietas impius non nocet ei, in quacumque hora conversus fuerit ab impietate sua.*

Respondeo Prophetam non dicere in quacumque hora, sed in quacumque die. Sive interim dicat in quacumque die, sive in quacumque hora, non loquitur de conversione superficiali, vel semiplena, nec de gemitu momentaneo, vel lachryma sterili, & absque effectu; sed de conversione ex toto corde, sive totali atque efficaci. Se-

quint enim v. 14. feceritque iudicium & iustitiam. & pignus restitueris... in mandatis vita ambulaverit, nec fecerit quidquam iniustum, &c.

1296 Objicies 16°. si consuetudinarii & recidivi absolutio mox non concedatur, ad Confessionem amplius non revertentur, vel certe non confitebuntur amplius peccatum consuetudinis suae.

Respondeo cum Eminentissimo D. Cardinale Denhoff, non idem fas esse Sacerdoti Pœnitentiæ Sacramentum sacrilegè ministrare. Itaque postquam Confessarius magna cum charitate & suavitate fecerit quod officii sui est, si peccator perire velit, vel amplius confiteri noluerit, Confessarius animam suam coram Deo liberavit, nec ipsi perditio vel malitia peccatoris imputabitur, sed ipsi soli. Scriptum est enim Ezech. 33. 9. Si autem annuntiant te ad impium, ut à visis suis convertatur, non fuerit conversus à via sua: ipse in iniquitate sua morietur: porò tu animam tuam liberasti. Econtrà verò, si Confessarius peccatorem indispotum abolveret, atque ob id ipse periret, culpâ Confessarii periret, animamque ipsius de manu Confessarii Dominus requireret, prout dicitur ibidem v. 6. 7. & 8. Obiectio proinde ista similis est ei, quâ Medico quispiam diceret: Cave ne istud vel illud remedium, licet necessarium, infirmo tuo applices, quia ab eo tantum habet horrorem, quod si illud applicaveris, te amplius non vocabit; idèque morietur. Cui Medicus, deesse non volens officio suo, meritò responderet, dolere se, quod cum infirmo suo, de salute periclitante, agere nequeat secundum regulas artis suae. Quod non idem fas ipsi sit cooperari morti infirmi, agendo contra officium boni Medici.

1297 Objicies 17°. si emendatio consuetudinariorum & recidivorum, promptitudoque ad satisfaciendum Deo per opera pœnitentiæ requireretur ad ipsos absoluteione donandos, pauci forent absoluteione digni. Ferè omnes proinde repellendi.

Respondeo cum laudato Eminentissimo, si Confessarii omnes uniformiter agerent secundum Dei & Ecclesiæ leges, peccatores aliam sibi præformarent pœnitentiæ ideam, eoque pacto ritè se disponerent ad absoluteionem. Nimia ergo absolvendi facilitas plurimorum Confessariorum causa est, quod consuetudinarii & recidivi eam sibi non efformant ideam pœnitentiæ, quam debent, idèque valde multi ex ipsis ad Pœnitentiæ tribunal accedant indispotiti. Et ista nimia facilitas causa est impœnitentiæ ac perditionis valde multorum, ut Sancti docent. Non idem tamen Confessarius debet quemquam durè repellere, sed eos etiam, qui ob dilam sibi absoluteionem exulcerantur, suaviter monere, quod id fiat ob salutem ipsorum, patienterque sustinere querimonias ipsorum, sperando futurum, ut ad meliorem frugem aliquando reversi, pro beneficio gratiæ acturi sint: Certi enim sumus (uti Clerus Romanus ad Cyprianum scribit epist. 30.) quod spatio productioris temporis, impetu ipsorum consensente, amabunt hoc ipsum, ad fidem se dilatos esse disciplinam; si tamen desint, qui illos arment ad periculum proprium, & in perversum instruunt, pro salutaribus dilationum remediis exitiosa deposcant illis properate Communionis venena.

1298 Objicies 18°. per praxim nostram Sacramentorum frequentia impeditur.

Propterea à veritate aliena est obiectio ista: quippe de cuius fallitate testis est experientia, quâ videmus, Sacramentorum frequentiam maximam esse in Ecclesiis, in quibus Pastores & Confessarii praxim nostram sequuntur: utpote per quam consuetudinarii ac recidivi multi, ad se redeuntes, pravosque habitus emendantes, convertuntur, conversique pietatis affectu stimulantur ad Sacramenta cum fructu frequentanda, quorum

aliàs ipsis rara erat frequentia, eaque infructuosa, quia sacrilega.

Objicies 19°. si consuetudinarii & recidivi sufficientem de peccatis non habeant dolorem, doleant se non habere: sufficet hoc ad absoluteionem.

Respondeo, dolorem de eo quod sufficientem non habeas dolorem non magis sufficere, quam dolorem quod non habeas firmum amplius non peccandi propositum. Quia scilicet dolor ille est quidem dispositio aliqua ad dolorem, sed non est reipsa & effectivè dolor ex toto corde. Qualis ad hoc Sacramentum peccatorumque remissionem necessarius est, sicut aqua ad baptismum, juxta Tridentinum sess. 14. c. 4. & can. 4.

Si dicas, in defectu aquæ, sufficere votum; seu desiderium baptismi: similiter proinde sufficere votum, seu desiderium habendi verum effectivumque dolorem.

Respondeo 1°. si desiderium istud plenum foret, atque ex toto corde, non esset absque effectivo dolore: utpote qui actus est voluntatis; quem per consequens habet, qui pleno atque integro corde habere vult. Ad non sic ordinariè volunt consuetudinarii & recidivi: sed volunt & non volunt. Quia peccata ex toto corde delectate non volunt.

Respondeo 2°. deficiente aquâ, baptismum confecti non posse ob votum seu desiderium illius. Similiter ergo deficiente verò & effectivo de peccatis dolore, Sacramentum Pœnitentiæ confecti non posse ob desiderium ipsius.

Objicies 20°. consuetudinarii & recidivi, non obstante frequentia & facilitate relapsus, mox absolvuntur variis in casibus, videlicet 1°. si sint milites ad prelium properantes, vel aliis expositi periculo mortis. 2°. si ex desperatione Confessarius videat eos aded perturbari, ut periculum probabile sit, quod seipsos sint encaturus. 3°. si sint Parochi, seu Sacerdotes, quos oportet celebrare. 4°. si ex præcepto Ecclesiæ oporteat eos in Paschate communicare. 5°. si in die indulgentiarum ardentem cupiant eas lucrari.

Ad 1. respondeo ita esse, ob probabile mortis periculum, in quo dubiè contritii possunt & debent absolvi, non obstante periculo nullitatis Sacramenti. Cùm enim Sacramenta pro salute hominum sint instituta, ubi salus hominis periclitatur, Sacramentum periculo nullitatis licet exponitur, ut salus hominis affecretur, v. g. baptismus licet conferatur in aqua dubia, dum non suppetit certa. Illo tamen casu milites maxima cum charitate pro posse juvandi sunt, ut ad veram de peccatis ex toto corde contritionem exercentur.

Et hoc procedit etiam in secundo casu, si de sperabundi illi, non ex malitia, sed ex perturbatione magna versentur in periculo, de quo in obiectio. Qui tamen casus rarus est. Et idem sentent sancti Patres de iis, qui aliàs in hæresim, vel apostasiam cum uxore & liberis probabiliter timentur prolapsuri. Nam si pœnitentiam resurgant, habentes aliquam fiduciam tolerabili conscientia (ait Cyprianus epist. 52. ad Antonian.) statim cum uxore, cum liberis, quos incolentes servaverant, in hæresim vel schisma, diabolo invitante, rapiuntur. Et adscribetur nobis, in die Iudicii, nec ovem sauciam curasse, & propter unam sauciam multas perdidisse. Sic Antecessores nostri sapè fecerunt. Sic Cornelius Papa Tropimum Episcopum absolvit, quocum pars maxima plebis abesset, at ipsoque redeunte & satisfaciente, & pœnitentiæ deprecationis errorem pristinum confitente, & fraternitatem, quam nuper abstraxerat, cum plena humilitate & satisfactione revocante, audita sua ejus preces, & in Ecclesiam Domini, non tam Tro-

pbimus, quam maximus fratrum numerus, qui cum Trophimo fuerat, admissus est; qui omnes regressari ad Ecclesiam non essent, nisi cum Trophimo committente venissent. Similia habet Augustinus l. 2. contra Crescon. c. 11. Ex consilanti proinde veterum Patrum sententia, casus iustæ necessitatis, quo dubiè dispositus absolvi potest, est quando plures alios secum in unitatem Ecclesiæ trahet. si absolvatur; trahet verò in schisma, vel in hæresim, si non absolvatur. Videri potest Morinus l. 1. c. 19. l. 4. c. 11. & l. 9. c. 6.

1304 Ad 3. respondeo, casum illum Sacerdotis non esse casum iustæ necessitatis, in quo Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta, ipsiunque sacrosanctum Missæ sacrificium exponere liceat periculo sacrilegæ profanationis, in quo proinde Sacerdos dubiè contritus absolvi queat, vel præsumi sufficienter contritus. Cùm difficilior sit Sacerdotum, quam aliorum vera & plena confessio, post commissam grande crimen, maximè carnis, uti probavimus libro precedenti cap. 46. & 47. ubi de isto casu plura videre licet.

1305 Ad 4. respondeo Paschalem Communionem, à talibus, ex Confessarii præscripto, diffidendam. Propter similes namque causas Concilium Lateranense Communionis Paschalis præceptum (cap. omnis atrinque sextis expressum) temperavit, dicens: nisi forte de consilio proprii Sacerdotis, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus ab ejus perceptione duxerit abstinendum. Propterea, qui ejusmodi est, expectare non debet ultimos quindecim Paschalis dies, si velit cum aliis in Paschate communicare, sed circa initium Quadragesimæ (uti monet S. Carolus, & mos olim erat) vel aliquandiu ante Pascha, dignis pœnitentiæ fructibus probare se debet dignum Paschali Communionem. Quod si neglexerit, suam sibi ad hoc indispotionem debet imputare.

Ad 5. respondeo, Sacramentum, isto prætextu, periculo exponi non posse. Primò, quia indulgentia nonnulli pœnitentibus & contritis conceditur; sine vera proinde pœnitentia, nulla prodest indulgentia. Secundo, quia per veram ex toto corde pœnitentiam peccator prius eripiendus est ex inferno, quam per indulgentiæ lucrum eripiatur ex purgatorio.

CAPUT CXXVIII.

n pulverem pariter rediguntur argumenta novissima Martini Steyaert, Hennegueri, Caroli ab Assumptione, &c. Illudque imprimis palmare, quod petunt ex Luc. 17.

1306 **M**irum quanto isti cum strepitu in doctrinam & praxim nostram infurexerunt, partim Theibus, partim Libellis editis, in quibus tantam animi commotionem non manifestassent, si depositis tantisper præjudiciis rem totam sedato animo viri doctissimi considerassent. Sic enim ipsimet animadvertissent, solidis se argumentis usque adeò delictuos, ut ea quæ specialiter objiciunt, dum solutionem nostrarum validum iclum sustinere non valent, viti, imò pulveris inilar in aëra dissilant.

Sed priusquam hoc ostendamus, notandum est inter Adversarios illos nostros hac in re dissidium. Carolus namque ab Assumptione in Pentalogo suo Diaphorico p. 70. Nec recidivus (inquit) ex eo quòd quoties habuit tale propositum, toties in eo non stetit, debet estimari irrisor Sacramenti, si demò cum tali proposito accedat ad confessionem. Et pag. 98. Qui promisit sepius dimittere occasionem peccandi, & non dimisit, non ideo præsumitur non habere voluntatem relinquendi; nec ex hoc præcisè capite delet ei, titulo indispositionis, seu deficientis voluntatis, denegari absolutio. Et in Appendicè Tom. III.

Pentalogi pag. 3. Cùm ex frequenti lapsu, aut longa consuetudine non appareat manifesta ratio, quòd pœnitens non habeat hic & nunc dolorem de commissis, & propositum de non committendis; idè ex lapsu, etiam frequenti, & consuetudine non potest pœnitens prudenter estimari scilicet vel mendax, sed tantum quòd in dolore non stabit. Et in Elucidatione sua pag. 2. Je solitaires, que sans une preuve convaincante, mille rechutes n'empêchent de croire sur sa parole le recidive de mille fois, lors qu'il dit d'avoir un vrai repentir, & un vrai propos de ne plus pecher, & qu'il donne tout l'exterieur d'une bonne confession. Et in defens. commun. Eccles. prax. pag. 97. sic Deum loquentem inducit: A vobis, debiles peccatores, qui suis viginti annis peccantes ex habitu, qui centies & centies in eadem peccata lapsi estis, sine ullo obnato ad emendationem; etiamsi vitam duxeritis enormiter slogiosam, nullumque sit crimen, quòd non commissis, non postulo emendationem notabili tempore, nec fructus dignos pœnitentiæ. Non postulo nisi folia. Constatemini corde contrito, & remissionem vobis omnia peccata vestra, per absolutioem Ministri mei.

Sicyartius verò in tr. de oper. pœnit. Et in libello, cui titulus: Praxis & doctrina communis Ecclesiæ absolvendi, &c. approbat opera pœnitentiæ externa, cœnalia ante absolutioem ordinariè exigenda esse à peccatoribus publicis, obduratis, consuetudinariis, aut in crimina enormia lapsis; scilicet (inquit) à peccatoribus ordinariis, & iis qui solent aliquando labi in mortalia ex fragilitate. Porro inter peccatores ordinarios anno 1691. in Thefi Sabbatinali recensuit lapsos in fornicationem, cùm dixit: viscositatem fornicationis v. g., sed nondum versa in consuetudinem, melius curaveris cità absolutioem, quam aliquot dierum dilatione. Quòd usque adeò extendit ad Sacerdotem in fornicationem lapsum, ut sub finem anni 1689. publica in disputatione dixerit: Sacerdotem multum in fornicationem lapsum, posse die sequenti absolvi, & missi ad altare, si alias plebs die Dominicà Sacerro frustranda foret.

De Doctore Martin quid dicam? Vix manús 1307 subduxerat ferulis Bedelli Colonienfis, cùm adoptavit libellum immodestum, cui titulus: Apologia pro praxi communi pœnitentiæ, cujus vix folium extat, in quo non probra & convicia expuantur, dieteriaque pleno effundantur modio. Obscuri verò nominis Author, qui Apologiam illam concinnavit, etiam à semetipso in plerisque diffidet. Quippe modò affirmat, modò negat consuetudinarios facile & citò converti. Modò affirmat ipsis necessaria esse longa pœnitentiæ opera ut convertantur, modò negat, uti demonstravimus in Theologia Sanctorum vindicata. Modò affirmat ordinariè prudenter credi consuetudinario & recidivo, post frustrata promissa omnia dicenti velle se emendare, modò idipsum negat, argumentis nostris convictus. Denique modò affirmat frequentes lapsus, vestitos circumstantiis, v. g. hominis consuetudine gravati, salutis suæ incurni, remedia sibi contra lapsum præscripta negligentis, &c. defectum inferre propositi, modò dicit solum inferre mutationem propositi. Quid mirum? erroris ista est natura, sibi non consistare. Sola veritas sibi per omnia constat.

Henneguerius denique in Dissert. Theol. de absol. p. 2. a. 4. conclus. 2. dicit, ex lapsu, quantumvis frequenti, atque ex consuetudine, etiam inveterata, non posse inferri rationabiliter defectum dispositionis ad Pœnitentiæ Sacramentum requisitæ. Conclus. proinde 3. censet, accedenti ad Confessionem, & dicenti sibi in se veram de peccatis dolorem, cum absoluto emendationis proposito, quantumvis lapsu & consuetudinario, si aliud non ob-